

sig og sine, og jeg tror ikke, der er noget Medlem i dette høje Ting, som har en tydeligere Fornemmelse heraf end det ærede Medlem Hr. Rode. Det var overflødigt for mig at være Advokat for den højtærede Kirkeminister. Naar jeg har taget Ordet i denne Sag, og naar jeg har støttet det Standpunkt, der fra Venstres Side er gjort gældende i denne Sag, er det udelukkende ud fra en rent elementær menneskelig Betragtning over, hvad der forekommer mig at være politisk *fair play* og politisk *unfair play*.

Det skal nu blive interessant at se, hvilket Exposé den nye Venstregering vil fremkomme med angaaende hele vor udenrigspolitiske Situation. Jeg formoder, at der fra Regeringens Side efter de foreliggende Spørgsmaal og efter den Debat, der nu har fundet Sted, vil fremkomme et saadant Exposé. Det skal blive interessant at se, om denne Redegørelse vil blive skaaret ganske over den gamle Læst, som vi kender saa godt, og som i Virkeligheden skulde synes at være alt andet end brugbar under de totalt forandrede Forhold ude omkring os. Vor saakaldte ligelige Neutralitetspolitik, gold og passiv, som den altid har været, kunde have en vis Eksistensberettigelse og en vis Undskyldning i Forholdene, saaledes som de forelaa før Krigen og under Krigen. Men nu, nu skulde det synes, at alle de væsentlige Forudsætninger for den var bristet, og at der nu mere end nogen Sinde var Grund og Anledning til at slaa ind paa et nyt Sporskifte, et nyt System udadtil. Det er muligt, at den gamle Neutralitetspolitik, som jeg mener er forældet, endnu har Spireevne i Forholdenes faktisk foreliggende Jordbund, men nogen rig, nogen frugtbar Afgøde tror jeg ikke, den vil afkaste; at folde kommer den aldrig til. Det skal blive interessant at se, hvad Venstre mener om hele dette store Spørgsmaal, som vil faa den mest vidtgaende Betydning for Danmarks Stilling i Fremtiden. Det tilkommer selvfølgelig ikke mig som Konservativ at bestemme Venstres Udenrigspolitik, men det tilkommer mig som Konservativ at sætte Problemerne under Debat, og det tilkommer mig, at dømme Regeringen efter dens Gerninger. Og jeg nærer det Haab og den Overbevisning, at den højtærede Statsminister, som saa ofte har udtalt aabent og modigt, at han havde forandret sin Anskuelse, efter som Forholdene havde forandret sig — det har han f. Eks. udtalt i Forsvarsspørgsmaalet i 1909, og det har han udtalt i det slesvigske Spørgsmaal, i Flensborg-Spørgsmaalet —, vil stille

sig paa samme Maade nu. Jeg kan ikke tænke mig andet, end at den højtærede Statsminister vil erkende, at Forholdene, som de nu foreligger ude omkring os, er væsentlig andre end de, vi hidtil har kendt.

Det politiske Liv er ofte brydsomt og trættende, men for os Konservative lettes det, naar vi blot af og til maa faa Lov til at møtte os paa de Frasersnes fede Lækkerbidskner, som Radikalismens politiske Bord overdaadigt bugner af. Naar vi blot af og til maa faa Lov til det, skal vi for vort Vedkommende aldrig tabe Humøret.

J. P. Larsen: Det ærede Medlem Hr. Boa raillerede over Arbejdernes kooperative Foretagender og søgte at hævde, at disse ikke var i Overensstemmelse med, hvad man fra socialdemokratisk Side forlanger i Retning af Bedriftsraad. Jeg ved ikke, hvorpaa det ærede Medlem støtter sine Udtalelser. Jeg er ikke helt sikker paa, at det er ud fra nogen særlig indgaaende Viden eller noget særligt Kendskab til selve Sagen. Jeg er i den heldige Omstændighed at være med i den udvidede Ledelse for et efter vore Forhold betydeligt kooperativt Foretagende, og jeg kan forsikre det ærede Medlem om, at den Maade, hvorpaa dette Foretagende ledes, er i fuld Overensstemmelse med, hvad der fra socialdemokratisk Side kræves i den Retning. Men der er en Væsenforskel paa Arbejdernes kooperative Foretagender og det fra denne Plads af forskellige Talere saa højt roste private Initiativ. Det Overskud, som fremkommer, gaar ikke i enkelte Mænds Lommer, det anvendes efter nærmere Bestemmelse til yderligere Styrkelse og yderligere Udvidelse af Kooperationer til Gavn for den Klasse, for hvilken Sagen er rejst. Det er en kendt Sag, at vi Socialdemokrater anser Kooperationen for et stærkt Vaaben i Kampen for Arbejdernes Frigørelse, og skulde disse mange Angreb paa Kooperationerne fra konservativ og anden Side ikke skyldes en slet dulgt Misundelse over, at dette Vaaben har vist sig at være saa virkningsfuldt, hvor det bruges rigtigt, som Tilfældet er?

Jeg sagde før, at der er en Væsenforskel paa Arbejdernes Kooperationer og private Foretagender, og jeg skal her nævne et særligt Punkt: der udbetales ikke høje Direktørlønninger, og der udbetales fremfor alt ikke Tantième til Driftsledelsen og Bestyrelsen. Jeg har i disse Dage faaet at vide, at et stort privat Foretagende herhjemme i Tantième til sin ledende Direktør har ydet 91 000 Kr. for sidste Regnskabsaar. Nu er det et relativt Begreb, hvad